

Kulturplan 2015-2018

Handlingsplan

SÖRMLAND 2018

Foto: Markus Gärdler

LANDSTINGET
SÖRMLAND

Layout:

Catarina Turén, Sörmlands Museum

Publiceringsdatum:

2017-12-21

Innehållsansvarig:

Mikael Palo, Kultur & Utbildning, Landstinget Sörmland

Tryck:

Joma Grafisk Produktion AB, 2018

Omslagsbild:

Ingela Schale Berghagen som Muffin i Scenkonst Sörmland egna musikteaterproduktion Adjö Muffin, efter Ulf Nilssons bok Adjö, herr Muffin. Föreställningen spelades under hösten 2017 i de sörmländska skolorna för totalt ca 4350 elever.
Foto: Markus Gårder.

INNEHÅLL

Förord	4	Gräns- och genreöverskridande	21
Bakgrund	5	Interkulturella perspektiv – konst från hela världen	22
Kulturpolitiska utgångspunkter och mål	6	Målgrupp barn och unga – verksamhet för och med	22
Nationella mål	6	Samarbeten	23
Regionala mål, riktlinjer och prioriteringar	6	Dansfrämjande verksamhet, Dans i Sörmland	23
FN:s barnkonvention	6	Samarbeten	23
Gemensamma regionala utvecklingsområden	8	Mångfald	23
Nationella minoriteter	8	Tillgänglighet	23
Tvårsektoriella perspektiv	8	Nya arenor och målgrupper	23
Genus, jämställdhet och funktionshinder	8	Samhälle och samtid	23
Folk och kultur	8	Inflytande och delaktighet	24
Professionell teater-, dans- och musikverksamhet ..	9	Filmkulturell verksamhet, särskild inriktning	25
Regional teater-, dans- och musikverksamhet		på barn och unga	25
– Scenkonst Sörmland	9	Film i Sörmland	25
Gräns- och genreöverskridande verksamhet	9	Gräns- och genreöverskridande verksamhet	25
Samarbeten	10	Samarbeten	25
Mångfald	10	Mångfald	25
Tillgänglighet	10	Tillgänglighet	25
Nya arenor och målgrupper	11	Nya arenor och målgrupper	25
Samhälle och samtid	11	Samhälle och samtid	25
Inflytande och delaktighet	11	Inflytande och delaktighet	25
Regional museiverksamhet (inkl kulturmiljöarbete) ..	12	Hemslöjdsfrämjande verksamhet	26
Sörmlands museum	12	Slöjden, samtiden och framtiden	
Inledning	12	– att arbeta med angelägna frågor	26
Samtid och framtid – att arbeta med angelägna frågor	12	Nya arenor – nya möten – nya arbetsformer	26
Nya arenor – nya möten – nya arbetsformer	14	Sörmlands museums nya hus i samarbete med	
Interkulturella perspektiv och mångfald	14	övriga enheter på museet	26
Gräns- och genreöverskridande	15	Globala och interkulturella perspektiv	
Använda samlingar och kulturmiljöer	15	– slöjd från och för hela världen	27
Samtidskonst	16	Gräns- och genreöverskridande	27
Målgrupp barn och unga	16	Slöjd för och med barn och unga	27
Målgrupp äldre	17	Slöjd för och med äldre	27
Samarbeten	17	Näring	27
Svenskt Barnbildarkiv	18	Använd kulturarv immateriellt och materiellt	27
Tillgängliggörande arbete	18	Samarbeten och samarbetsparter	28
Synliggöra SBBA	18	Regional biblioteksverksamhet	29
Regional arkivverksamhet	19	Länsbiblioteket Sörmland och taltidningsverksamhet	29
Arkiv Sörmland	19	Samhälle, inflytande och delaktighet	29
Pedagogisk verksamhet för barn, unga och äldre	19	Arenor och samarbeten	29
Tillgänglighet och mångfald	20	Mångfald och tillgänglighet	29
Samverkan och samarbete	20	Länsbiblioteket Sörmland, Litteratur- och läsfrämjande	29
Samtid och framtid (gräns- och genreöverskridande)	20	Litteraturfrämjande	29
Konst- och kulturfrämjande verksamhet	21	Läsfrämjande	30
Konstfrämjande verksamhet	21	Unga kulturyrtingar	30
Samtidskonst – konsten, samhället och angelägna frågor	21	Graffiti som konstform	30
Nya arenor – nya möten – nya arbetsformer	21	Tvårsektoriella perspektiv	31
		Samverkan och samråd	
		avseende kulturplanen i länet	32

FÖRORD

Kulturen är en viktig del av människors liv. Den ger oss möjligheter att påverka och påverkas, uppleva och skapa, forma och formas. Att vara kreativ och ta del av kreativitet. Ett mänskligt behov och en grundläggande rättighet för att leva ett rikt liv. Kulturen skapar förutsättningar för livskvalitet och vidgade vyer och perspektiv. Egenvärdet är orubbligt – kulturen är och ska vara en fri kraft i samhället och i människors liv. Samtidigt en kraft som bidrar till många andra områden som handlar om människors existens. Att vidga våra ramar, att tänka utanför det vedertagna, att stödja det utvecklande, att bidra till välmående, lärande och attraktiva livsmiljöer – det är en del av det som kulturen ger också till andra delar av samhället. Det är och behöver förbli angeläget att värna kulturens värden.

I denna kulturplaneperiods sista handlingsplan står mycket arbete framför oss. Ett roligt, spännande och utmanande arbete. Ett nytt länsmuseum för hela Sörmland tas i bruk med nytänkande och nya perspektiv, spännande satsningar inom scenkonst med intressanta samarbetspartners, utvecklingsprojekt inom biblioteksverksamhet, litteratur och läsning, digitaliseringsarbete och digitala frågeställningar i bland annat arkiv- och kulturverksamheter, nya och utvecklade samverkansformer i länet. Satsningar på kultur och människor, satsningar på strukturer

och tillämpningar, och satsningar på möten och mötesplatser.

Under året kommer Folk och Kultur, ett kulturpolitiskt konvent att genomföras i Eskilstuna. Där är kulturen med, som inspiratör, konstnär, deltagare och för att ta in och ge ut av kunskande, erfarenheter och visioner. Sörmland står också inför en regionbildning med ett gemensamt ansvarstagande och utformning av politik och verksamhet för att gagna länets invånare. Där är kulturen med.

Det finns en tydlig bild av vad vi vill. Ett arbete med kultur som ledstjärna och verktyg. I det arbetet möts vi alla som bidrar till länets kulturliv, på olika sätt och i olika uppdrag. Men vi ser betydelsen av ett rikt kulturliv för människor, och med den insikten tar vi också under året avstamp för en ny kulturplaneperiod. För Sörmlands kultur.

Nyköping oktober 2017

*Åsa Kratz,
ordförande Nämnden för kultur, utbildning
och friluftsverksamhet*

*Mikael Palo
Kulturchef, Landstinget Sörmland*

BAKGRUND

Handlingsplan 2018 beskriver det sista året inom Kulturplan Sörmland 2015-2018. Kulturplanen är länets planerade regionala kulturverksamhet, i enlighet med förordningen om Kultursamverkansmodellen i Sverige. Modellen som beslutades av Sveriges riksdag 2010 innebär att landsting och regioner får ansvaret för regional kulturverksamhet som kan vara mottagare av statlig medfinansiering inom ramen för förordningen och föreskrifter från Statens Kulturråd. Sörmland har varit en del av kultursamverkansmodellen sedan 2012.

Sörmlands kulturplan har sin tyngdpunkt på de områden som enligt förordning ska innefattas i en kulturplan, men innehåller också perspektiv och kulturverksamhet utanför densamma. Kulturplanen är styrdokumentet för regional kulturverksamhet som medfinansieras av staten, och ska vara framtaget i samverkan med kommuner och i samråd med professionella kulturskapare och civilsamhället. Kulturplanen var ursprungligen treårig, men är i den senaste versionen fyraårig. För varje år tas en mer specifik handlingsplan som beskriver de satsningar och den verksamhet och de aktiviteter som särskilt lyfts fram för det kommande året, inom den ram som kulturplanen omfattar.

De politiska besluten innefattar riktning, målbilder och ramar. Det är politikens roll, att ha "armlängds avstånd" till konsten. Konstnärli-

ga beslut och genomförande tas och formas av konstnärer och kulturskapare. Samspel och samverkan mellan konstnärer, kulturskapare, tjänstepersoner och politiker är därför en viktig del av kultursamverkansarbetet i länet. I Sörmland finns en samverkansstruktur med politik, tjänstepersoner, kulturskapare och civilsamhället där frågor ska mötas, stötas och blötas, i syfte att få ett kulturliv i balans. Det är inget statiskt arbete, utan ett ständigt pågående prövande, omarbete och nytänkande. Allt för att få delaktighet, kunskap, och närhet till människor. Under det kommande året ska en omarbetad samrådsstruktur arbetas in, nya samverkansformer prövas, och förberedelser för länets regionbildning genomföras inom ramen för kultursamverkansarbetet.

Kultursamverkansmodellen är också föremål för utvärdering och omprövning. Nya områden kommer in, andra omformuleras eller integreras. Kulturlivet lever och därför görs en anpassning till verkligheten. Under året ska en ny kulturplan arbetas fram, som kommer att ta in ett nytt kulturområde, "Bild och form". Andra föreslagna förändringar som anpassningar för konst- och kulturfrämjande områdena ska beaktas, och satsningar ska vidareutvecklas eller integreras i den regionala verksamheten. Den kommande kulturplanen behöver också både breddas och fördjupas.

Graffitiurné Sörmland 2017 besöker hamnen i Nyköping under nationaldagsfirandet. Målning av graffiti-konstnär Conny AwOne Johansson. Foto: Roger Lindgren

KULTURPOLITISKA UTGÅNGSPUNKTER OCH MÅL

Nationella mål

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen anges att kulturpolitiken ska:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Andra kriterier som ska uppfyllas är

- barns och ungas inflytande och delaktighet
- jämställdhetsperspektiv
- etnisk och kulturell mångfald
- internationell verksamhet
- tillgänglighet till kultur för personer med funktionsnedsättning

Målbilden och riktlinjerna i Sörmlands kulturplan har samma riktning som de nationella kulturpolitiska målen. Kulturplanen visar på övergripande regionala vägval, strategiska prioriteringar och inriktningar för att nå målen. Kulturplanen kompletteras med årliga handlingsplaner, där de kulturaktiviteter Sörmland väljer att arbeta med lyfts fram.

Regionala mål, riktlinjer och prioriteringar

Grunderna för Sörmlands kulturliv historiskt och i nutid, bakgrundsbilden och beskrivningen av kulturverksamheterna ligger kvar sedan den föregående kulturplanen. Inför denna kulturplan beslutades att det som är viktigt, angeläget och bra för det sörmländska kulturlivet skulle vara kvar och vidareutvecklas, det vill säga önskemålet var att ”behålla det som var gott, göra tydligt det som var oklart, och lägga till det som kunde saknas”. Med det som utgångspunkt ar-

betades därför en ny kulturplan fram, såväl till form som till innehåll.

Målbilden för Sörmlands kulturliv är för perioden 2015-2018:

Kultur skapas i möten.

I Sörmland finns kulturen där människor-na finns, är en naturlig del av vardagen och speglar samhällets mångfald.

För att göra målbilden tydligare och beskriva syftet med den:

- Kultur är en viktig nyckel till utveckling av det lokala samhället och länet liksom till individens utveckling och livskvalitet
- Kultur bidrar till demokratisk medvetenhet och kritiskt tänkande
- Sörmland är mångfacetterat – Kulturen ska möta geografiska och kulturella utmaningar genom att bidra till möten, gemenskap och dialog där mångfalden speglas
- Länet offentligt finansierade kulturliv ska präglas av tillgänglighet och alla människors lika värde. Barns och ungas rätt till kultur ska särskilt prioriteras

Utifrån de nationella och regionala kulturpolitiska målen, länets samlade målbild och länets förutsättningar och utformning behöver den regionala kulturverksamheten i samverkan med alla aktörer i länet, utforma och genomföra en kulturverksamhet som är relevant för Sörmland. I det innefattas att verksamheten berör, lyfter och stärker människorna i länet. Därför vill vi att Sörmlands regionala kultur:

- Ska möta människor i hela länet och bjuda in till delaktighet i kulturlivet
- Ska finnas på många olika platser och arenor
- Ska arbeta angeläget, relevant och aktuellt för olika människor
- Ska lyfta fram mångfald och mångfacetterade kulturarv
- Ska arbeta gräns- och genreöverskridande
- Ska arbeta med interkulturella perspektiv
- Ska säkerställa barns och ungas rätt till kultur
- Ska söka samverkan och samarbete interkommunalt, interregionalt och internationellt
- Ska säkerställa kultur för och med äldre i länet

FN:s barnkonvention

I Kulturplan Sörmland 2015-2018 lyfts FN:s Konventionen om barnets rättigheter fram som

en utgångspunkt för länets kulturliv riktat mot barn och unga. Landstinget Sörmlands handlingsplan Främja, säkerställa, bevaka barnets rättigheter är kopplad till landstingets Riktlinjer för arbetet med FN:s konvention om barnets rättigheter med mål och prioriterade insatser för 2013-2017. Inom ramen för länets kulturplansarbete beaktas särskilt Mål 2: Artikel 4, Mål 3: Artikel 2, Mål 4: Artikel 6 & 31 och Mål 6: Artikel 12. Under kulturplansperioden betonas därför:

- Mål 2: Artikel 4 **Barn ska prioriteras aktivt**

Landstinget Sörmland ska vidta alla lämpliga administrativa och andra åtgärder för att genomföra barnets rättigheter samt att vi till det yttersta av våra tillgängliga resurser ska förverkliga barnets ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

- Mål 3: Artikel 2 **Barnets rätt att inte diskrimineras**

Alla barn har samma rätt till samtliga rättigheter och alla barn utan undantag ska skyddas från alla former av diskriminering. Barnet får enligt konventionen inte heller diskrimineras p.g.a. förhållanden som rör deras föräldrar

- Mål 4: Artikel 6 **Rätten till liv, överlevnad och utveckling fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt**

- Artikel 31 **Barnet har rätt till lek, vila och fritid samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet**

- Mål 6: Artikel 12 **Rätten att säga sin mening och få den respekterad**

Barnet har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som rör det. Barnets åsikt ska respekteras och tillmätas betydelse i förhållande till ålder och mognad. Artikeln ger inte barnet automatiskt rätt till självbestämmande

En förskola med personal på besök i Sörmlands museums föremålsmagasin.

GEMENSAMMA REGIONALA UTVECKLINGSOMRÅDEN

För den regionala kulturverksamheten i Sörmland finns det utöver konstområdesspecifika utvecklingsområden, gemensamma prioriteringar som vi vill lyfta fram under perioden 2015-2018, och som under 2018 särskilt arbetas med enligt nedan. Dessa prioriteringar tas även upp under de regionala verksamheternas utvecklingsområden – som perspektiv – men då under andra, och sinsemellan olika, rubriker.

Nationella minoriteter

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter: sverigefinnar, judar, tornedalingar, romer och samer. Länets befolkning tillhörande en nationell minoritet ska enligt lag ha möjlighet att utveckla sin kultur och sitt kulturarv. Kulturlivet behöver därigenom vara mångfacetterat, innehålla både breda och smala kulturyttringar samt kunna anpassas till målgrupperna.

- Fortsatt arbeta för att de regionala kulturverksamheterna naturligt integrerar minoriteternas perspektiv i sitt utbud till medborgare
- Lyfta frågor kring och delta i det regionala arbetet med de nationella minoriteterna i länet
- I samverkan och samråd med aktörerna i länet fortsätta utveckla och tydliggöra innehållet i arbetet med de nationella minoriteterna. Idag är tre kommuner, samt landstinget, finska förvaltningsområden. Det fortsatta utvecklingsarbetet behöver ske i samarbete med kommunerna i länet, företrädare för de nationella minoriteterna och kulturaktörerna i länet
- Utifrån planerad ny lagstiftning för området, se över arbetet med de nationella minoriteterna i länet

Tvärsektoriella perspektiv

- För alla kulturområden - att lyfta in kulturperspektivet, kulturens egenvärde och kulturens betydelse för människors livskvalitet, länets attraktivitet och utveckling
- Arbeta fram former för att påbörja arbetet med att stärka den kulturella infrastrukturen i länet, både avseende länsövergripande samverkan, i samråd med kommunala verk-

samheter och som utvecklingsarena för länets kulturskapare

- Lyfta möjligheter inom länets kreativa och kulturella näringar, i uttryck och i stöd
- I den framtida regionbildningen för Sörmland, samverka med aktörer i länet för att på bästa sätt ta tillvara länets intressen och resurser inom kultursektorn, för att bidra till en positiv samhällsutveckling i länet. Detta ska göras genom att aktivt delta i arbetet med regionbildningen där så är möjligt

Genus, jämställdhet och funktionshinder

- Samtliga verksamheter inom kulturplanen ska utifrån sina möjligheter ha ett genusperspektiv i verksamhetsplanering, genomförande och uppföljning
- Följa upp, utvärdera och vid behov omarbeta handlingsplaner för tillgänglighet, samt säkerställa att lag och föreskrifter efterföljs och tillämpas
- Kulturverksamheterna inom Kultursamverkansmodellen ska i sina verksamheter planera och rikta ett arbete mot särskola och barn med funktionsnedsättning, med syfte att möjliggöra ett utbud som ligger i linje med barnens behov och rättigheter
- Undersöka möjligheten till ett läns-gemensamt arbete kring tillgänglighet, funktionshinder och delaktighet i kulturlivet
- Se på möjligheten att genomföra en konferens med tematik kring kultur & särskola, samt kring kultur och hälsa

Folk och kultur

- Delta i såväl förberedande arbete som i genomförande av det planerade kulturpolitiska konventet Folk och Kultur, som ska hållas i Eskilstuna februari 2018
- Under konventet visa på goda exempel på kulturverksamheter som genomförs i länet inom flera konst- och kulturformer
- Delta i seminarier, hålla workshops och lyfta kultur, både som medarrangör och som aktiva medverkande för att tydliggöra kulturens värde, innehåll och samhällspåverkande faktor

PROFESSIONELL TEATER-, DANS- OCH MUSIK- VERKSAMHET

Regional teater-, dans- och musikverksamhet, Scenkonst Sörmland

Enligt de kulturpolitiska direktiven är kvalitetsbegreppet centralt för all verksamhet. För att uppnå konstnärlig kvalitet krävs kontinuerliga fördjupade processer och metoder. En viktig faktor är att kombinera intressanta konstnärer som vågar ta risker utanför gängse ramar. Ge dem utrymme att utveckla sina idéer i olika residens utanför de konventionella scenrummen. Våga skildra samtiden med kroppar, röster och klanger där mötet med publiken är i centrum. Vad presenteras för en högstadieklass, för äldreomsorgen och hur nås publiken som sällan eller aldrig upplever kultur? Här har arrangörerna i länet en viktig roll och utan dem skulle inte den turnerande verksamheten fungera. Men hur kan vi gemensamt utveckla arbetet med publiken? Under 2018 kommer Scenkonst Sörmland att lägga fokus på dialog, inflytande och delaktighet. Olika genrer och konstformer möts för att vidga vyer och väcka engagemang.

Gräns-och genreöverskridande verksamhet

Med all verksamhet samlad under ett tak ges möjlighet att utveckla projekt där samverkan mellan genrer och konstarter kan uppstå. Under 2018 låter Scenkonst Sörmland som exempel koreografer med olika inriktning möta verksamhetens musikaliska enhet för att skapa gränsöverskridande och oväntade möten utanför det traditionella scenrummet.

- Skapa genreöverskridande verk med tre koreografer och en musikensemble i residensform, som genom innehåll och form skräddarsys för länets förutsättningar
- Vidareutveckla ett genreöverskridande utbud på lunchkonserterna i det egna huset, för konstnärlig utveckling och för att nå ny publik
- Ett musikresidens med *Operabyrån* ska skapas för äldreomsorgen, skolan och det offentliga utbudet där även samarbete med dansresidenset ingår

Sylvia Rauan som spelade Laina i teaterföreställningen *Laina och fåglarna*, skriven av Susanna Alakoski. Föreställningen turnerade under våren 2017 i de sörmländska bygdegårdarna och spelades även som sommarteater på Nynäs slott. Foto Elias Lindén.

Samarbeten

För att uppfylla det regionala uppdraget behövs arrangörer som har kunskap om sin publik. Det krävs samverkan och ett omfattande uppsökande arbete för att nå en kulturovan publik. Genom att fokusera på olika former av samarbeten under 2018 vill Scenkonst Sörmland finna nya metoder och arbetssätt och en gemensam dialog för utveckling.

- Vidareutveckla uppdraget för skolutbudet i samarbete med *Unga Klara* i Stockholm, genom ett fördjupat och undersökande arbetssätt för barn och unga inför, under och efter en föreställning
- Öka dialog och samarbete med chefer inom Kulturskolan, kultursekreterare och studieförbund för att nå ut till fler målgrupper, få bättre samordning och kontinuitet
- Skapa ett samarbete med en "pilotskola" i länet där metoder och arbetssätt kan prövas för teater, dans, musik och film för att stärka scenkonstsupplevelsen och öka barn och ungas inflytande och delaktighet
- Skapa struktur kring Skapande skola projekt genom samarbete med skolor, kulturskolor och kultursamordnare
- Stödja arrangörsutveckling genom olika former av samverkan och dialog med arrangörer på mindre orter i länet, för att stödja arbetet att nå ny publik
- Vidareutveckla det inledda samarbetet med *Klara Soppteater* i lunchkonsertserien
- Utveckla arbetet med länets musikarrangörer för att kvalitetssäkra arrangemang genom omvärldsbevakning och fördjupat publikarbete, för att på sikt kunna bygga upp en angelägen musikplattform innehållande många olika genrer
- Initiera samarbetsprojekt interkommunalt, interregionalt och internationellt inom flera scenkonstuttryck för att åstadkomma erfarenhetsutbyte, stimulera utveckling samt samverka kring resurser
- Längre samarbeten med fria grupper, kompanier och ensembler utvecklas för att fördjupa arbetssätt, metoder och kvalitetsutveckling. Samarbetet med Unga Klara och residensen inom dans och musik 2018 är goda exempel på detta

Mångfald

För att säkerställa inkludering och representation krävs rutiner och genomlysning av verksamheten. Under 2018 vill Scenkonst Sörmland ta ytterligare ett steg i en riktning där alla perspektiv finns rikt representerade i produktioner, gästspel, utbud och kommunikation. En del av

arbetet med mångfald är att nå nya målgrupper och tidigare erfarenheter visar att det krävs en mer långsiktig strategi och ett uppsökande arbetssätt. I samverkan med olika parter kommer det arbetet att vidareutvecklas under året.

- Vidareutveckla arbetet med mångfald, genus och jämställdhet i samproduktioner, gästspel och egenproduktioner för att säkerställa inkludering och representation på scen
- Utveckla rutiner för att möjliggöra genomlysning utifrån interkulturellt och normkritiskt perspektiv i all kommunikation
- Skapa ett konstnärligt utvecklande dansresidens utifrån tre koreograferns olika konstnärliga profil, med utgångspunkt från aktuella teman där mångfald, representation och inkludering är centralt
- Vidareutveckla samverkan med festivaler i länet som har normkritisk mångfaldsprofil, genom att erbjuda föreställningar/konserter eller workshops/interaktivitet inom både musik och dans
- Utveckla nya metoder och arbetssätt inom *Music Camp* och *Imagine Sweden* (tidigare Musik Direkt) för att vara relevant för fler inom åldersgruppen 13-21 år
- Erbjuder ett regelbundet utbud från olika kulturer med tyngdpunkt på nationella minoriteter, som länets finska kulturarv, i skolutbud och i äldreomsorgen

Tillgänglighet

Scenkonst Sörmlands lokaler har tillgänglighetsanpassats succesivt efter inflyttning 2014, så även webben som nu håller god standard. Syn-tolkningen har förenklats och kan nu ske via app. Särskolor får årligen utbud via Sörmlandsmodellen, men under 2018 återstår ytterligare inkludering och anpassning för att vara fullt ut tillgängliga i länet för en publik med funktionsnedsättning. Under 2018 planeras en fördjupningskurs för hela personalen om tillgänglighet

- Utveckla skraddarsydda dansverk i projekt med tre koreografer som genom innehåll, form och nya spelplatser skapar angelägenhet och tillgänglighet för publik med funktionsnedsättning
- Skapa en föreställning vars tema utgår från mindre orters förutsättningar och livsvillkor för att bli mer angelägen och tillgänglig för en större publik utanför tätorter
- Fortsätta erbjuda musikaliska livemöten med artister från olika genrer inom äldreomsorgen över hela länet för att tillgängliggöra kulturupplevelser för de som inte kan ta sig det offentliga utbudet

- I olika uppsökande projekt 2018 fortsätter Scenkonst Sörmland att möta sin publik på oväntade eller nya arenor, även utanför tätorter, för att öka tillgängligheten av scenkonst

Nya arenor/målgrupper

På den offentliga arenan krävs kontinuitet och publikkännedom för att nå en kulturovan publik. Det är en utmaning att skapa i ett regionalt uppdrag och där har samarbetet med arrangörer en avgörande roll. Men båda parter måste intensifiera sitt arbete för att nå en kulturovan publik. Under året kommer Scenkonst Sörmland att förankra sina projekt och skapa nya spelplatser och samarbeten för en säkrare publikutveckling utan att ge avkall på konstnärlig kvalitet.

- Skapa en samtida föreställning med angeläget tema baserad på lokal dialog och research för att utveckla det uppsökande uppdraget och nå ny publik
- Utveckla nya spelplatser inom vårt uppsökande och turnerande uppdrag i samarbete med nya aktörer
- Skapa små och platsspecifika verk genom residens utifrån dialog och platskännedom, som inte kräver traditionell scen för att nå ny publik
- I det offentliga musikutbudet erbjuda fler unika spelplatser som möter genreöverskridande artister som utmanar och inspirerar publiken för att nå en ny publik i länet
- Under 2018 fortsätter dialogen med länets arrangörer i avsikt att kvalitetssäkra arrangemang och nå ny publik i hela länet

Samhälle och Samtid

För att olika målgruppers delaktighet och perspektiv ska kunna tas tillvara i produktioner och projekt är en samhällskommenterande scenkonst en förutsättning. Genom att låta upphovspersoner komponera, koreografera och dramatisera och belysa aktuella ämnen erbjuder vi publiken reflektion och nya perspektiv.

- Spegla aktuella samhällsfrågor, händelser och fenomen lokalt och nationellt genom att erbjuda residens för koreografer där folkdans och modern dans möts beledsagad av opera
- I det offentliga utbudet beställa nya verk av tonsättare och dramatiker för att spegla vår samtid
- *Scenkonst Sörmland* och *Unga Klara* har inlett ett treårigt samarbete för olika former av utveckling. Produktionens samtidstema

för högstadiet vill inspirera till reflektion, debatt och engagemang

- Utifrån dialog med arrangörer skapa en angelägen pjäs 2018 där tematiken rör motsättningar mellan stad och landsbygd för att främja reflektion kring viktiga motsättningar i vår samtid
- Under 2018 fortsätter *Unga tonsättare* satsningen inom serien *Musik på Sörmländska Slott och Herresäten* och utvidgar utvecklingen mot ytterligare en genre, jazz

Inflytande och delaktighet

För att skapa angelägenhet och intresse hos olika målgrupper i skilda produktioner och projekt är inflytande och delaktighet väsentligt. Detta gäller för såväl skolutbudet som Scenkonst Sörmlands offentliga utbud. I ett regionalt uppdrag med många gästspel är det en utmaning, men under 2018 sker det i samtliga projekt såsom i musikresidenset med Operabyrån, i dansresidenset med de tre koreograferna, i samarbetet med Unga Klara och med pjäsen *Trion* i det offentliga utbudet för mindre spelplatser.

- Vidareutveckla dialogen med länets rektorer och lärare
- Påbörja samarbete med en "pilotskola" i länet för att främja inflytande och delaktighet för barn och unga
- Genomföra en fortbildningskurs för länets professionella kulturskapare inom teatern för att ge dem möjlighet att utveckla och fördjupa det sceniska uttrycket
- Utveckla arbetet med referensgrupper i produktioner för att öka delaktigheten och inflytandet i den konstnärliga processen och därigenom skapa relevans för de målgrupper som föreställningarna/konserterna möter
- Ge möjlighet till länets invånare att utveckla sina skapande förmågor genom stöd till interaktiv workshops i residens och festivaler
- Skapa en föreställning med Unga Klara utifrån gedigen research, kunskapsinhämtning och referensgrupper för att skapa relevant innehåll och tilltal till målgruppen 13-15 år

REGIONAL MUSEIVERKSAMHET (INKLUSIVE KULTURMILJÖARBETE)

Sörmlands museum

Inledning

Under året kommer Sörmlands museums huvudsakliga arbete vara att flytta in i och etablera verksamhet i museets nya hus i Nyköping. Genom det nya huset skapas goda förutsättningar för vidareutveckling av den regionala museiverksamheten, för utvidgad verksamhet i hela länet och för kvalitetsutveckling. Huset invigs senhösten 2018 och det är ett intensivt arbete som krävs för att detta ska bli möjligt. Det innebär att under året begränsas verksamhet i övrigt. Samtidigt genomförs projekt som dels har bäring på flera av de inom kulturplanen beslutade utvecklingsområden och dels innebär engagemang i länet, genom dokumentation och insamling.

Samtid och framtid – att arbeta med angelägna frågor

Sörmlands museum fortsätter att arbeta med i samtiden och för hela samhället angelägna frågor och teman. Det sker inom flera projekt och kommer också att präglade verksamheten i det nya huset. De flesta projekt rymmer dels dokumentation och insamling, i nära samverkan med andra aktörer och engagerade enskilda och dels utställningar (såväl i nya huset som på vandring och på webben), pedagogik och programverksamhet, i vissa fall böcker och forskningsrapporter.

En perfekt människa

Ett projekt på ett tema som museet arbetat med några år inte minst genom insamling och dokumentation. Det blir ett av invigningsprojekten i nya huset och handlar om hur vi ser - och har sett på, definierar och bemöter människor med olika typer av funktionsnedsättning. I fokus står förstås människan i sin helhet men särskilt tonvikt läggs vid tre teman som under insamlings- och dokumentationsfasen visat sig både viktiga och tydligt visar på hur samhällets syn på olika funktionsvariationer formar funktionsnedsattas liv och villkor, nämligen arbete, relationer och boende.

Flykt, migration, exil

Projektet rör ett tema som arbetats med under flera år på flera sätt, och som fortsätter att vara lika aktuellt och viktigt att belysa och doku-

mentera. Även det är ett av invigningsprojekten i det nya huset. Under året fortsätter dokumentation och insamling kring nyanlända till Sörmland, men har under 2017 vidgats till att även inkludera människor som bott längre i Sverige och inkludera deras erfarenheter kring migration, integration och exil. Två utställningar planeras (en med start 2018, en senare) samt pedagogik och programverksamhet. Extra intressant är den forskningsrapport som publiceras under året och som utgår ifrån de två dokumentationer museet gjort 2006/07 respektive 2016/17 i Flen kring temat, och som rör både flyktingarna och det svenska samhället (Migrationsverket, kommunen, frivilligrörelsen och Flensbor). Att återkomma till samma ort med liknande frågeställningar och kunna jämföra över tid är viktigt för ett långsiktigt arbetande museum, och inte minst viktigt i en tid då tidsperspektiven i samhället blir kortare och kortare.

Att växa upp

Ett av invigningsprojekten som handlar om barns uppväxt och villkor och utgår från FN:s barnkonvention. Det handlar om samtid, här och i hela världen, och om historien. Genom att belysa ett så allmänt och universellt ämne, som precis alla både har erfarenhet av och åsikter kring, kan möten och empati mellan olika människor skapas och brännande och viktiga frågor i vår samtid tas upp och diskuteras. Projektet bjuder aktivt in människor i alla åldrar, från olika platser och från skiftande sociala och kulturella sammanhang, att berätta om barndomen - och därmed både bidra till museets samlingar och till utställning, program och pedagogisk verksamhet. Ett både inkluderande och interkulturellt projekt med utgångspunkt från det allra mest allmänmänskliga.

Berättande samlingar – med människan i centrum

Museets unika arbete med samlingarna och de nya magasinerna där fokus ligger på människor och berättelser, berör i hög grad samtidsaktuella teman och frågor. De nya magasinerna liksom presentationer av samlingar på webben utformas så att de belyser olika aktuella och angelägna frågor, t ex kring identitet, demokrati, rättigheter, sexualitet, socialt omhändertagande, genus, ut-

bildning. Analysen av samlingarna som är en väsentlig del av projektet visar också vilket material som museet behöver komplettera sina samlingar kring, både vad gäller nutid och tidigare skeden. Kompletterande insamlingar görs kontinuerligt och prioritet läggs på sådant som kan bidra till perspektiv på vår samtid och på det evigt mänskliga och alltid aktuella.

Samtidskonst

Sörmlands museum vidareutvecklar samtidskonstverksamheten. Genom inriktningen på samtidskonst betonas konstens stora möjligheter att kommentera och ge perspektiv på samtidsaktuella frågor och på att det är en dimension som ska präglade hur museet väljer konstnärer och arbetar med konsten. Det innebär också att arbeta integrerat med konst och andra delar av museets verksamhet i projekt, t ex i *Att växa upp*. En invigningsutställning kommer att vara en konstutställning där planen är att visa en viss konstnär som genom sitt långa och intressanta konstnärskap fångat och arbetar med flera teman som behandlas i andra utställningar och verksamheter.

Prioriterade målgrupper

Två av projekten inför det nya huset rör de särskilt prioriterade målgrupperna *Barn och unga* respektive *Äldre*. Målet är att i nära samverkan

med målgrupperna skapa ett museum som både är angeläget och inbjudande för målgrupperna och samtidigt lyfter dessa målgruppers särskilda behov och frågeställningar. Att lyfta de perspektiven är också ett aktivt ställningstagande i ett samhälle alltmer präglade av åldersdiskriminering.

Att synliggöra det osynliga

Att trygga immateriellt kunnande inom slöjd och hantverk tar upp en annan dimension av samtidsaktuella frågor. Det rör området hemslöjd och är ytterligare ett av invigningsprojekten i Sörmlands museums nya hus. Projektet beskrivs under området Hemslöjdsfrämjande verksamhet.

Tema hållbar utveckling

I projektet *Att synliggöra det osynliga* är hållbar utveckling viktigt, liksom i andra delar av museets verksamhet, bland annat i byggnads- och kulturmiljöarbetet. Ett exempel är en utställning med program - *Hållbart hemma*. Kulturmiljöarbetets tydliga inriktning på samhällsplanering som tar tillvara den historiska dimensionen i bebyggelse och landskap handlar om hållbarhet, men också om bidrag till att skapa goda miljöer som människor uppskattar att leva i och som ger möjlighet till djup och möten.

De nya magasinerna liksom presentationer av samlingar på webben utformas så att de belyser olika aktuella och angelägna frågor. Illustration: Carlstedts Ark.

Stadshistorisk utställning om Nyköping

I det nya huset kommer endast en fast, eller snarare halvfast utställning finnas, och det berör Nyköpings historia med vidhängande pedagogik och program. Ambitionen är att plocka upp och behandla teman och historier om människor och skeenden som är angelägna och intressanta för stadens medborgare och besökare att ta del av, och som kan ge perspektiv på den nutida situationen och de nutida livsvillkoren i en stad som Nyköping.

Nya arenor – nya möten – nya arbetsformer

2018 handlar till stor del om arbetet med det nya huset, men målet är också att samtidigt utveckla museets närvaro på nätet och i viss mån på att skapa verksamhet för nya och gamla arenor runt om i länet, t ex genom vandringsutställningar, *Historien i Sörmland*, Minnesutställningar mm.

Mötesplats Sörmlands museum – det nya huset

Museet ska vara en mötesplats mellan människor i nutid och historia, ett hus där många röster och perspektiv finns och där man kan vara publik, deltagare och medskapare, där man kan uppleva, göra och bidra. En öppen och inkluderande arena där många kan mötas och många olika aktiviteter kan försiggå, ett hus som väcker engagemang och vidgar vyer och lust till att skapa och påverka. Här ska finnas historia, konst och slöjd – museets huvudområden, men också plats för andra kultur- och samhällsområden. Öppna och berättande samlingar tillsammans med utställningar, program och pedagogik, restaurang och ”fikahäng”, debatter, föreläsningar och samtal, workshops och kurser, lek och allvar. En mångsidig, mångtydig och unik ny arena med människan i centrum.

Produktionsplats Sörmlands museums nya hus

Att det nya huset rymmer bra och välutrustade produktionslokaler har stor betydelse för utvecklingsområdet. Det möjliggör en vidareutveckling av former för vandringsutställningar och att prova ut nya former för att ställa ut och ha verksamhet på olika arenor i länet såväl inomhus som utomhus, inte minst på mindre vanliga arenor, således en ännu mer stabil grund för fortsatt arbete kring detta.

Webben

Sörmlands museum fortsätter att utveckla närvaron på webben och utnyttja skiftande sociala medier t ex för insamling och dokumentation, liksom för dialog kring verksamheten. Hem-

sidan som en interaktiv arena för utställningar, pedagogik och samtal vidareutvecklas successivt framöver.

Kurioso – en konstfestival för, med och om barn

Under hösten 2018 genomförs länets första barnkonstfestival i samarbete med en mängd aktörer och på olika platser. Sörmlands museum projektleder och samordnar.

Spelhagen

Ett projekt om platsen där det nya museet byggs. Här prövar och utvecklar museet nya tekniska digitala lösningar för att berätta en längre historia om en plats.

Pedagogiska verkstäder

I det nya huset finns pedagogiska verkstäder för pedagogiska program, kurser, workshops och prova på inom historia, konst och slöjd. Att bygga upp dem och forma verksamheten är en uppgift för museet, och då också att använda nya möjligheter som de öppna berättande samlingarna och utställningarna möjliggör.

Utomhusutställningar/aktiviteter

Till Sörmlands nya hus har också en utomhusyta där möjlighet finns för skiftande utställningar och aktiviteter. Det blir en plats där museet kan prova nya former för t ex utomhusutställningar och skaffa sig kunskap att bruka i arbetet med att uppfylla ambitionen att finnas där människor finns i offentlig miljö och utomhus.

Interkulturella perspektiv och mångfald

Grundtanken med Sörmlands museums verksamhet och inte minst i de projekt som bedrivs under 2018, är att skapa interkulturella möten mellan människor och föreställningsvärldar. Museets samlingar och verksamheter rymmer många olika människoliv och villkor, många olika för-givet-taganden och normer, många synsätt och föreställningar. Genom att lyfta fram detta utifrån olika teman kan museet bidra till att ge människonära och autentiska, kunskapsrika och flerdimensionella perspektiv på hur det är och kan vara att vara människa, hur man kan tänka och tycka, känna och leva, hur olika samhällen formar och sätter gränser och hur det påverkar människor. Museet kan bidra till förståelse och empati, till reflektion och ifrågasättande med hjälp av historien, konsten och slöjden. Det är en vision för museet och förstås även för det nya huset och för den verksamhet som det ska rymma och möjliggör runt om i länet.

Nya huset - interkulturella perspektiv och möten

Att inrymma och bidra till interkulturella perspektiv och möten är centralt. Det gäller de *Berättande samlingarna*, utställningar, program och pedagogik, men också alla verksamhetsområdena - historia, konst och slöjd.

Webben

Även på webben ska museet genom presentationer av berättelser i samlingarna, olika webbutställningar och insamlingar i dialog med människor skapa möten mellan olika kulturella perspektiv och olika normer och föreställningsvärldar.

Utveckla värdskap och mottagande av och verksamhet för olika målgrupper:

En dimension av utvecklingsområdet rör hur museet tar emot, bemöter och välkomnar olika grupper av människor. Det handlar om basala saker som tillgänglighet, bemötande och språk, men också om att arbeta så att alla känner att det är viktigt att deras historia och liv också finns och tar plats på museet och att de kan och vill bidra till det.

Framtida utställning om "världskonst"

Planering pågår inför en större utställning, gärna på flera olika arenor, med konst, slöjd och hantverk från andra konst- och kulturtraditioner än den västerländska.

Gräns- och genreöverskridande

På Sörmlands museum finns tre genrer, historia/kulturarv, konst och slöjd representerade och de

arbetar tillsammans och över genregrensarna i en mängd olika projekt. Det arbetet fortsätter och i flera projekt är ambitionen också att skapa samarbeten även med andra kulturområden och genrer.

Utställningar och berättande samlingar

I det nya huset kommer det att finnas historia, konst och slöjd, ibland parallellt men ofta blandat. Konst i historiska utställningar som *Att växa upp* och i *Berättande samlingar*, historia i konstupställningar, och i butiken blandas nya produkter skapade av slöjdare, designer, hantverkare och konstnärer, med inspiration från museets samlingar med museiföremål. Dokumentation av nu levande slöjdare och deras kunnande, det immateriella kulturarvet, finns mitt bland föremål och verktyg från historiska slöjdare. Flera projekt inför det nya huset rymmer också film, skrivande och andra former av berättande. Det finns plats för teater och dans, musik och performance etc, och ett arbete med att skapa samverkan och bjuda in till de nya lokalerna blir en viktig del av arbetet under året.

Använda samlingar och kulturmiljöer

I Sörmlands museums fortsatta utvecklingsarbete kring samlingarna är grundidén att använda samlingarnas inneboende kraft och stora möjligheter till relevans för samtidens människor. Museisamlingarna handlar om människor och berättelser, om samhällen, om mänskliga villkor och olika möjligheter, om liv och död, om det mest allmänmänskliga och det mest specifika. De ger möjlighet till autentiska inblickar i olika

Museisamlingarna handlar om människor och berättelser. Här packar Ellinor Lybeck polisamlingen inför flytt till nya museihuset.

människors liv och samhällen, förhållningssätt, villkor och idévärldar. De bidrar till perspektiv och inspiration, upplevelser och kunskap. Detta gör också kulturmiljöer, som är i fokus för en del av museets arbete. Kulturmiljöer är miljöer att leva i, miljöer med kvalitet som bidrar till goda livsvillkor och som skapar sammanhang och förbindelser med platser och länkar till människor före oss.

Berättande samlingar

Sörmlands museum har länge arbetat med tillgängliga och öppna samlingar men tar nu ytterligare steg mot nya sätt att använda och gestalta museisamlingarna. Utvecklingsarbetet handlar om att möjliggöra för människor att ta del av samlingarnas berättelser runt om i hela länet både fysiskt och digitalt. Arbetet kommer under året att vara inriktat på att färdigställa de berättande magasinerna i museets nya hus, de unikt utformade, uppglasade och flexibla magasinerna. Den typ av berättande magasin som vi nu skapar för Sörmlands museums nya hus utgår från de berättelser och de människor som finns i samlingarna, lyfter fram dem och gestaltar flexibla och berättande samlingar. Vi lämnar i stort sett det gamla sättet att arbeta med materialkategorier och med föremål, arkiv och foton för sig. Det är ett nyskapande sätt att förhålla sig till samlingarna och till att utforma magasinerna/arkiven och göra dem inte bara fysiskt tillgängliga utan också rikt berättande, användbara och relevanta för många människor. Målet är således att skapa förutsättningar för att många människor tar del av och använder museets samlingar och att museets samlingar ger varierande perspektiv på samtiden, och på för olika människor relevanta och angelägna frågor kring samhället och hur det är att vara människa.

Vidareutvecklat kulturmiljöarbete

Att utveckla kulturmiljöarbetet för att bidra till att ge skiftande perspektiv på nutiden, bidra till kunskap och reflektion kring dess frågor, värna om goda livsmiljöer med kvalitet och djup och väcka människors engagemang och intresse är av stor betydelse för Sörmlands museum. Det kommer under året sker det bland annat genom aktiva bidrag till samhällsplanering och genom att kulturmiljöerna också är del av arbetet inom projekt som *Flykt, migration, exil, En perfekt människa* och *Att växa upp*.

Samtidskonst

Successivt bygger Sörmlands museum upp den regionala konstverksamheten. Under 2017 anställdes en curator/konstpedagog som tillsam-

mans med konstkonsulenten ska arbeta med samtidskonst. Under kommande år är förhoppningen att kunna bygga ut verksamheten till en omfattning motsvarande uppdraget, dvs med utökade resurser och tillräckliga medel. Precis som hemslöjden ska konsten vara en integrerad del av museets hela verksamhet, både driva egna projekt med medarbetare från andra delar av museet och delta i projekt som leds av andra enheter. Det innebär också att förutom fasta medel som måste finnas för konsten kan också andra medel tillföras vi olika tillfällen, beroende på projekt. Det finns inte tillräckligt utrymme inom museets nuvarande och planerade budgetram för denna utveckling. *Förutsättningen för en god utveckling av den regionala konstverksamheten är att ytterligare medel tillförs.*

- *Kurioso* – en barnkonstfestival: Festivalen genomförs hösten 2018 i samverkan med olika aktörer i länet och på flera olika platser. Det ska bli konst för, med och om barn, och barn och unga bjuds in till deltagande och eget skapande, till att uppleva och göra, till att curera och diskutera, till att berätta om erfarenheter, upplevelser och livsvillkor och till att få perspektiv på livet och samhället
- Invigningsutställning i museets nya hus: en av utställningarna som visas i det nya huset redan vid invigningen är en konstutställning med en konstnär som i sitt långa och betydande konstnärskap behandlat många teman som tas upp i andra utställningar och i de berättande samlingarna, som historia, barndom, exil och främlingskap, skapande och identitet. Ytterligare konstutställning kan bli aktuell, då på det nya utomhustorget
- Ljudkonst: *Sound of Sörmland* genomfördes 2017 och ambitionen är att genomföra detta projekt vartannat år. Planeringen inför 2019 inleds under året

Regionala arbetsgruppen för konst

Sörmlands museum fortsätter att samla de största aktörerna och arrangörerna som arbetar med konst för gemensam planering av samarbeten och verksamhetsutveckling.

Målgrupp barn och unga

Att vidareutveckla museets verksamhet med och för barn kräver ständig utveckling för att engagera och intressera. Det arbetet sker inom museets alla delar, i samverkan med olika aktörer i länet och i enlighet med den strategi som gemensamt utformades för ett par år sedan som rör pedagogik i musei/kulturarvsarbete, arkivverksamhet, konst och slöjd. Inom verksamheten för och med barn och unga arbetar olika områden

och genrer tillsammans i flera projekt och verksamheter.

- Fortsatt gemensam verksamhetsutveckling i linje med länets gemensamma strategi för pedagogik inom historia, konst och slöjd
- Lekpark för alla åldrar: en utomhuslekpark eller utomhusaktivitetsplats hör till det nya museet och ska bli en för alla tillgänglig lekplats. Rolig, spännande och möjlig att använda oberoende av funktionsnedsättning, rolig för alla barn och spännande för vuxna i alla åldrar

Sörmlands museums nya hus som plats för barn och unga

Ett museum öppet för barn, familjer och ungdomar. En självklar plats, både när de kommer med förskola och skola och när de kommer utanför skoltid. Här ska finnas ett stort utbud av stimulerande och intressanta aktiviteter men också stor möjlighet till eget skapande och att bidra med egna idéer och arbete. Det ska finnas särskilda rum för barn i t ex utställningar, de pedagogiska verkstäderna ska locka och det ska finnas platser att hänga på.

Generationssamlade möten

Att uppmuntra och skapa goda förutsättningar för möten mellan generationerna är en för museet viktig ambition. Det är en del av det museer och museisamlingar handlar om, att låta olika ti-

der och människor lära av varandra och få syn på nya saker. Att bidra till att sådana möten sker direkt mellan människor med olika fotfäste i både samtiden och historien känns både viktigt och självklart. Det blir en del av verksamheten i det nya huset, och erfarenheter från den kommer att kunna utnyttjas runt om i länet.

Målgrupp Äldre

Äldre är en av Sörmlands museums särskilt prioriterade målgrupper och ambitionen när det gäller att skapa verksamhet för och med äldre är hög. Det gäller också i det nya huset.

- Ett museum öppet för äldre: ett särskilt arbete görs för att se till att det nya huset blir en angelägen och använd mötesplats för äldre. Museet ska vara inbjudande och tillgängligt för äldre med skiftande intressen och behov och dessutom bjuda in till generationsamlade möten över åldersgränser
- Planera för ett eventuellt större framtida projekt kring äldres villkor i samhället och åldersdiskriminering

Samarbeten

Samtliga ovan beskrivna projekt och verksamheter förutsätter skiftande samarbeten och samverkan mellan museet och olika aktörer. Under 2018 är det särskilt inom dessa som vidareutveckling av samarbeten kommer att ske.

Sörmlands museum deltog i samtalsfestivalen "Forum" i Nyköping i augusti 2017.

Under sommaren 2017 anordnades slöjdräffar på Sommartorget i Skiftinge. Vid fem tillfällen fick vem som helst delta i gratis slöjdworkshop med olika teman varje gång.

Svenskt barnbildarkiv

Tillgängliggörande arbete

För att göra Svenskt barnbildarkivarkiv (SBBA) mer tillgängligt för forskning krävs det att samlingarna är registrerade och sökbara. Ju mer detaljerad sökbarheten är ju snabbare kan service ges. De enskilda bilder som idag är direkt sökbara, det vill säga registrerade bild för bild, utgör en bråkdel av arkivets cirka 650 000 stycken.

För att verksamheten ska kunna upplevas som tillgänglig för allmänhet och forskare krävs synlighet. Synlighet på Internet och i sociala medier är ett måste i dagens samhälle vilket betyder att arbetet med underhåll och uppdatering av arkivets Facebook-sidor prioriteras. I ett längre perspektiv vill SBBA göra sina samlingar sökbara på Internet, och ambitionen är att även kunna skapa webb-utställningar.

- Registreringen och inskanningen av bilder ska prioriteras under året för att öka både tillgängligheten och effektiviteten. Under 2017 har det varit ett prioriterat arbete, men

Jubileumsutställningen "SYNAS" monteras i Vingåkers bibliotek.

många samlingar återstår att registrera och göra sökbara, samt att registrera nya samlingar

- Arbetet med att se över och utvärdera möjligheter att byta sök- och registreringsverktyg för SBBAs samlingar
- Fortsätta arbetet med att migrera alla högupplösta bilder från dvd för förvaring på server

Synliggöra SBBA

Att marknadsföra SBBAs verksamhet och samlingar genom att synliggöra informationen som finns i arkivet är ett viktigt arbete under 2018. Målet är att nå ut till fler potentiella användare och sprida kunskap om SBBA. Forskare och studenter vid landets universitet och högskolor är en viktig användar-målgrupp. SBBA kommer därför fortsätta verka för att skapa kontakter, sprida kunskap och främja forskningssamarbeten inom den akademiska världen även under 2018. Det är också viktigt att institutioner, organisationer och allmänhet som har intresse av att ta del av eller vill bevara barns bildskapande, känner till SBBA. Under 2018 synliggör vi SBBA genom att:

- Fortsätta samarbeta med organisationen InSEA Sverige
- Erbjuder föreläsningar om SBBA eller om speciella barnbilder som behandlar specifika teman och ämnen, på relevanta platser. Exempel på platser där föreläsningar kan erbjudas är på olika högskolor och universitet för studenter som kan ha användning av arkivets samlingar för sina studier. Även andra skolor är viktiga platser att berätta om SBBA på. Exempelvis folkhögskolor, gymnasie- och grundskolor eller yrkeshögskolor, där det finns elever eller lärare som intresserar sig för samhällsfrågor som berättas från barnens perspektiv
- Hitta platser och lokaler där våra vandringsutställningar kan visas, i syfte att informera om SBBA:s verksamhet samt att visa vad som finns i våra samlingar och vilka berättelser det går att lyfta fram genom barnens bilder
- Vi kommer jobba för att nå fler samarbeten med personer och institutioner i Södermanland, för att kunna visa barnens bilder på nya sätt och på nya platser i länet. Sörmlands museum planerar en barnkonstfestival i Södermanland under 2018. Det är ett sådant samarbetstillfälle, där SBBA kan medverka genom att visa barns bilder eller att samla in nya bilder som skapas i samband med festivalen

REGIONAL ARKIVVERKSAMHET

Den regionala arkivverksamheten är en angelägen del av Sörmlands kulturarvssektor, och av betydelse för det framtida tillgängliggörandet av material, information och kompetens, samt för ett utåtriktat arbetssätt inom kulturarvsområdet. Det regionala uppdraget till arkiven följer de prioriteringar och den målbild som är grunden för den kommande perioden. Det regionala enskilda arkivet Arkiv Sörmland ansvarar sedan 2013 för kontakten med lokala förenings- och företagsarkiv i Sörmland. Därutöver bedriver Sörmlands museum och landstinget regionalt inriktad arkivverksamhet.

Arkiv Sörmland

Arkiv Sörmland utgör den regionala arkivresursen inom den enskilda sektorn i länet. Arkivet tar hand om, ordnar och förtecknar samt tillhandahåller handlingar avseende företag och föreningar i Sörmland. De handlingar arkiven rymmer fyller en viktig funktion för hela samhället också ur ett demokratiperspektiv med arkiv öppna för

Arkiv Sörmland arbetar för att synliggöra verksamheten för fler målgrupper regionalt.

alla, vilket gynnar och när ett demokratiskt tänkande för samtida och framtida generationer.

Arkiv Sörmlands uppsökande arbete för att nå nya målgrupper, och därmed införliva nya arkiv, är ständigt pågående. Under året kommer arkivets arbete fokuseras på tillgängliggörandet av handlingar ur arkiven genom bland annat sociala medier, arkivets hemsida, marknadsföring av samlingar och bestånd samt publicering i olika tidskrifter.

Under de senaste åren har Arkiv Sörmland arbetat målmedvetet för att göra arkivet känt regionalt. Syftet är att synliggöra Arkiv Sörmlands verksamhet för fler målgrupper och att sprida informationen om arkivets ansvar och uppgift regionalt.

Arkivet har en arkivpedagogisk profil och har hela tiden användarnas perspektiv som utgångspunkt. Samverkan är viktig. Att Arkiv Sörmland nominerades till *Årets arkiv 2017* har gynnat verksamheten på många olika sätt.

Pedagogisk verksamhet för barn, unga och äldre

- Grundläggande arkivkurs för medlemmar och deponenter
- Äldre är en väl etablerad och viktig målgrupp för Arkiv Sörmlands verksamhet. De är våra kärnanvändare och de har tid och intresse för att forska i lokalhistoria
- Pågående, redan etablerad, arkivpedagogisk verksamhet inom Arkiv Sörmland riktar främst in sig på elever vid gymnasieskolor i Eskilstuna. Ett speciellt utvecklat program med fokus på lokala kvinnor i historien arbetas fram. Syftet är att få elever att använda sig av förstahandskällor och att tänka källkritiskt. Eleverna nås genom Skolkällan i Eskilstuna
- Ta fram pedagogiska program utifrån skolans läroplaner och erbjuda skolorna. Genom pågående samtal med en referensgrupp av lärare förankras arkivpedagogiken i skolans praktik
- Samarbetet med Södertörns högskola angående arkivpedagogik fortsätter. Målet är att ge grundläggande och nödvändiga kunskaper i arkivpedagogik till studenter i arkiv-

vetenskap och till redan verksamma arkivarier

- *ARKI-VERA-ARKI-VUNGA* är ett insamlings- och arkivpedagogiskt projekt som riktar sig mot unga sörmlänningar i åldern 18-25 år. Härigenom ska ungdomar öka sin kännedom om arkivens uppgift

Tillgänglighet och mångfald

Området innefattar, i arkivsammanhang, att nya grupper både ska känna till och använda arkiven och blir representerade i arkiven. Tillgänglighet handlar om att alla ska ha möjlighet att forska i arkiven och det i sin tur ställer krav på att verksamheten och arkiven, både digital och fysiskt, är tillgängliga för alla.

- Arkiven kompletteras med ungdomars digitala berättelser och samtal genom projektet *ARKI-VERA-ARKI-VUNGA*. De ungas avtryck och röster ökar arkivets mångfald för utan dessa ungdomsröster skapas luckor i historieskrivningen. Genom att visa ungdomar, vars generella arkivkännedom ofta är mycket begränsad och som ofta är ovan vid att använda arkivmaterial, vägen in arkiven så tillgängliggörs arkivens tillgångar för en ny yngre målgrupp
- Historia från företag i hela länet är betydelsefulla att bevara för framtida forskning och därför bedriver Arkiv Sörmland ett uppsökande arbete till kommunerna i länet
- Arkiv Sörmland är medskapare nationellt och är regional samordnare för *Arkivens dag* i Sörmland. Arbetet sker i samverkan med kommunarkivarier, bibliotek och föreningar i Sörmland. Genom *Arkivens dag*, som anordnas årligen den andra lördagen i november, tillgängliggörs lokalt arkivmaterial till kommuninnevånare
- Integration – Arkiv Sörmland samarbetar med gymnasieskolor i Eskilstuna. Genom arbetet med elever kommer elever med olika etniska bakgrunder att möta ett lokalhistoriskt arkiv och därmed kan unga, nya svenskar lära känna sin hemkommun och kan etablera sig fullt ut i tid och rum. På så sätt bidrar arkivet till att främja interkulturellt samarbete, i enlighet med de kulturpolitiska utgångspunkterna och målen
- Digitalisering av arkiv och foton prioriteras inom befintliga resurser för att tillgängligheten ska underlättas för att nå nya användare och nya grupper
- Genom en regional inventering 2015 av vilka insatser som sker inom det arkivpedagogiska området och digitaliseringsområdet har Arkiv Sörmland skapat en bild av situationen

i länet. Här finns stora utvecklingsmöjligheter och samarbetsvinster

- Exempel på aktiviteter och insatser, som skulle kunna utvecklas under förutsättning att extra resurser tilldelas, är att en arkivpedagogisk funktion inrättades för att arbeta i hela länet med källkritik och med arkivens demokratiska uppdrag
- Ytterligare ett exempel är att samordna kommunernas digitalisering av handlingar och foton så att dessa tillgängliggörs och blir lättare att studera på distans
- Genom forskarservicen Eskilskällan möter vi besökare från hela länet och säkerställer en daglig fysisk och personlig tillgänglighet för nya och redan etablerade målgrupper

Samverkan och samarbete

Arkiv Sörmland samverkar med ett flertal olika aktörer, på regional och nationella nivå varav följande är några:

- Södertörns högskola för akademisk förankring av verksamheten
- Sörmlands läns museum och Hembygdsförbundet i Sörmland för Kulturforum
- Länsbildningsförbundet och Länsbiblioteket i Sörmland för fortsatta länsövergripande utbildningsinsatser som syftar till ökad kunskap inom specifika områden
- Sörmlands hembygdsförbund och Länsbildningsförbundet för e-arkivering av föreningsarkiv i Sörmland i projektet *Nu tar vi arkiven till en ny digital nivå*
- Kommunarkiven för att utveckla samarbetsvinster i Sörmland och för samordning av bevarande av föreningsarkiven i Sörmland
- Länets samtliga kommunarkiv, Sörmlands museums arkiv, Länsmuseumets arkiv och myndighetsarkiv i Sörmland som bjuds av Arkiv Sörmland in till en årlig Länsträff för fortbildning och kunskapsspridning inom arkivområdet
- Uppsala universitet, Riksarkivet, Centrum för Näringslivshistoria, Nordiskamuseet, Södertörns högskola, Folkrörelsearkivet i Uppsala för att utveckla sätt att e-arkivera digitala handlingar, foton och "röster" i sociala medier
- Länsarkivariieföreningen för utveckling av Sveriges enskilda arkiv

Samtid och framtid (gräns- och genreöverskridande)

- Arkiv Sörmland arbetar aktivt på att utveckla funktioner för långsiktigt bevarande av ungdomars, företags och föreningars digitala handlingar, foton och händelser i sociala medier

KONST- OCH KULTUR- FRÄMJANDE VERKSAMHET

Konstfrämjande verksamhet

Flera projekt och verksamheter inom fältet inbegriper samverkan mellan flera aktörer och bidrar samtidigt till flera utvecklingsområden. Flertalet projekt är fleråriga och kvarstår således från föregående år. Att vara med och utveckla samtidskonstverksamheten i Sörmlands museums nya hus är betydelsefullt. I det regionala konstfrämjande uppdraget är det viktigt att verka för att invånarna i länets alla delar kan erbjudas utställningar av hög kvalitet. I västra delen av länet finns Eskilstuna Konstmuseum och konsthallen i Katrineholm som starka aktörer. I östra delen kommer Sörmlands museum att bli den aktör som lyfter samtidskonsten och konstscenen i den delen av länet. Vilket i sin tur kommer att innebära att invånarna där erbjuds konstupplevelser av hög kvalitet.

Samtidskonst – konsten, samhället och angelägna frågor

- Satsning på samtidskonst och samtidskonstnärer med fokus på inkludering/exkludering samt hållbar utveckling
- Utarbeta former för utökad och kvalitativt förbättrad medborgardialog samt mer omfattande och systematiskt använd omvärldsbekantning

Båda temana engagerar många samtidskonstnärer och här finns goda möjligheter både att skapa större intresse för samtidskonsten och att genom konsten väcka engagemang för samtidsaktuella och viktiga frågor.

Nya arenor – nya möten – nya arbetsformer

- Fortsätta satsa på ljudkonst och utveckla projektet *Sound of Sörmland*. Genom att visa konst på platser där människor, som i normala fall kanske inte söker sig till en konstutställning, cirkulerar nås nya målgrupper och konstupplevelser av hög kvalitet kan upplevas i det egna närområdet. Som ett led i det arbetet ska gemensamma möten och föreläsningar arrangeras för länets kommunala tjänstemän som jobbar med kultur/bild- och formfrågor. Dessa möten ska vara en del i att öka samarbetet mellan kommunerna kring olika samtidskonstpro-

jekt, samt mellan kommunerna och länet kring samtidskonstprojektet *Sound of Sörmland*

- Som ett led i det länsövergripande konstsamarbetet kring en ny konstfestival för barn i åldern 0 – 13, kommer konstkonsulenterna att medverka i satsningen på konst med och för barn där barnens egna upplevelser sätts i centrum, där barnen fungerar som "curators" och där konst särskilt för barn i olika åldrar finns med och samlar ett flertal aktörer i länet. Ambitionen är att festivalen ska bli ett återkommande inslag i Sörmlands kulturliv
- Vidareutveckla närvaro på och användning av webben. En satsning på att använda webben mer kreativt görs i samband med etablerandet av en ny webbplats för Sörmlands museum och en strategi för museets närvaro på webben och som ett led i det vara med och se över behovet av en webbplattform med information och länkar om länets konstscen
- Fortsätta kompetensutvecklingen för konstnärer samt genomföra nätverksträffar
- Utveckla en Podcast om konst som både kan föra ut ett samtal om samtidskonst och lyfta det som är på gång på konstscenen i länet. En podradio som många kan ha tillgång till oberoende av fysisk plats. Den kan nå ut i "varenda buske"
- Fortsätta det interregionala samarbetet kring konstdygnet för konstscenens alla aktörer, såsom arrangörer, konstnärer, inköpare, skribenter, kultursekreterare med fokus på aktuella teman i regionen

Gräns- och genreöverskridande

- Utredda möjligheten av att kombinera olika Artist-in-Residence verksamheter inom skilda konstområden i samarbete med kommuner och olika konstaktörer i länet. Ett Artist-in-Residence program med gästande konstnärer skulle ge länets konstnärer en möjlighet att bygga kontaktnät och allmänheten en möjlighet att lära känna den gräns- och genreöverskridande samtidskonsten genom föreläsningar.
- För att fler ska upptäcka det bild- och formkonstnärliga språket, som ett sätt att berätta om vår tillvaro, är det viktigt att fortsätta

stimulera det gräns- och genreöverskridande arbetet. Arbetet förutsätter möten mellan samtidskonst, kulturhistoria och hemslöjd. Den konstfrämjande verksamheten ska därför i mötet med museets övriga verksamheter, och tillsammans med museets curator, föreslå konstnärer lämpliga att ingå i museets projekt eller som med en egen utställning kan vara utgångspunkt för aktiviteter där nya möten mellan olika kulturella uttryck uppstår. Med ett länsmuseum som huvudman finns förutsättningar att en ny konstpublik nås. En publik som kanske inte skulle valt att gå på ett konstmuseum eller en konstutställning

Interkulturella perspektiv – konst från hela världen

- Delta och medverka i kompetensutveckling kring interkulturella och normkritiska perspektiv
- Stödja invandrade konstutövare och interkulturellt utbyte inom konstområdet
- Arbeta fram former för att inkludera perspektiv och konst från hela världen med alla

de konstnärer som nu bor och verkar i länet men som har sitt ursprung från andra kulturer

Målgrupp Barn och unga – verksamhet för och med

- Utöka de konstpedagogiska insatserna i samarbete mellan länets aktörer och med olika genrer och kulturområden och stödja pedagogiska nätverksträffar för att utbyta erfarenheter med pedagoger från angränsande län
- En inventering av konstnärer och deras förutsättningar att aktivt kunna arbeta med sin konst har hittills gjorts i tre av länets nio kommuner. Det arbetet behöver under året kompletteras med fler kommuner. En sammanställning ska påbörjas under året. Den ska i förlängningen ge underlag för hur den konstfrämjande verksamheten bäst kan stimulera ett levande konstliv i respektive kommun
- Medverka i planering och genomförande av en framtida konstfestival för barn och unga som ska utgöra en inspirationsplattform för

Ljudkonstverket "Bob hund vs Papfar" är en del av utställningen "Sound of Sörmland". Här står verket på en festival i Danmark. Under sommaren 2017 turnerade verket runt i Sörmland.

att stimulera barns och ungas eget skapande

- Vara med och utveckla den pedagogiska verksamheten tillsammans med museets curator i det nya huset med fokus på konstpedagogik

Samarbeten

- Utveckla samarbetet kring *Sound of Sörmland* samt *Kurioso* med länets kommuner
- Fortsätta samarbetet och utvecklandet av *Konstdygnet* med konsulentverksamheterna i Örebro, Västmanland, Uppsala samt Konstfrämjandet riks och Sveriges konstföreningar
- Fortsätta vara en del av nätverket Konstkonsulenterna i Sverige

Dansfrämjande verksamhet, Dans i Sörmland

Samarbeten

- Arbeta vidare med att möta kulturskolans chefer och kultursekreterare från länets nio kommuner 2 ggr per år för samtal och samverkan kring gemensamma frågor som berör kulturens utveckling kommunalt och regionalt
- Det redan påbörjade arbetet med att förebygga unga kvinnors psykiska ohälsa, enligt forskaren Anna Dubergs metod, fortsätter i samarbete med flera kommuners skolhälsoenheter och kulturskolor. Dansfrämjande verksamheten samfinansierar danspedagogers tid, fortbildningar och driver nätverksträffar
- Både den professionella och den främjande dansverksamheten kommer att fortsätta samarbeta med festivaler i länet för gästspel och workshops
- Främjande verksamheten kommer att tillsammans med länets kulturskolor skapa ett nätverk för i länet verksamma danspedagoger, för fortbildning, utbyte av erfarenheter och idéer och för att stärka grundstrukturer för dans i länet
- I dagsläget planeras för att kommer årets samarbete med *Graffitiurné Sörmland* att upprepas. Det innebär ett samarbete med danslinjen på Åsa folkhögskola och en praktikmöjlighet för elever. Dans når en större målgrupp då alla framträdanden sker i offentliga rummet
- Dansfrämjande verksamheten ska i dialog med de andra främjande verksamheterna i

länet se över hur stödstrukturer för Skapande skola kan skapas och bäras. Målet är en regional struktur för Skapande skola

Mångfald

- Dansfrämjande verksamheten kommer i communitydansprojekt - en metod för att erbjuda icke-dansare en möjlighet att uttrycka sig med dans- att fokusera på att överbygga asymmetri mellan stad och landsbygdsperspektiv, trösklar till kulturupplevelse och deltagande som skapas av socioekonomiska skäl. Målgrupperna kommer att vara personer som inte självklart känner sig tilltalade, kallade eller speglade i rådande kulturutbud. Tanken är att det direkt mötet med konstformen dans och den professionella aktören, och det egna skapandet, ger en upplevelse av "förståelse" för uttrycket och språket i konstformen dans
- Den främjande dansverksamheten kommer att fortsätta samarbeta med festivaler i länet som har normkritisk mångfaldsprofil, genom att samfinansiera gästspel och workshops

Tillgänglighet

- Dansfrämjande verksamheten kommer tillsammans med danspedagoger och fria grupper att skapa danspedagogiska projekt för och med länets särskolor. Målet är ett fördjupat samarbete med länets särskolor

Nya arenor och målgrupper

- Den dansfrämjande verksamheten ska genomföra minst två communitydansprojekt, vilket innebär att personer som inte är dansare skapar ett verk tillsammans med en professionell koreograf/dansare. Detta görs för att uppmuntra eget skapande och för att skapa förståelse för dansen som konstform hos personer som inte redan är en given danspublik

Samhälle och samtid

- Dansfrämjande verksamhetens communitydansprojekt, samt projektet som görs i samarbete med skolhälsan, kommer att belysa och bearbeta samtidens samhällsutmaningar
- Skapandet av ett nätverk av danspedagoger och professionella dansare i Sörmland kommer att möjliggöra en kartläggning av infrastrukturerna för konstformen i länet, samt mobilisering på lokal nivå för att stärka dessa
- Dansfrämjande verksamheten ser ett stort och akut behov av att stödja konstens och

kulturens plats och roll i grundskolan. Detta kommer göras genom att främjandeverksamheten är ett stöd i Skapande skola-projekt, som tips-central och ansökans-support. Diskussion pågår också med andra konsulent och främjandeverksamheter i länet om att under året arrangera en dag för länets lärare och rektorer om konstens betydelse för livslångt lärande, vidgande av vyer och upprätthållande av demokrati

Inflytande och delaktighet

- Dansfrämjandeverksamheten kommer att arrangera tävlingen Skapa Dans, med tillhörande förberedande workshops, för att upp-

muntra unga personer att skapa koreografier. Fördjupat samarbete kring detta med studieförbund och kulturskolor, i form av workshops för ungdomar under året

- Dansfrämjandeverksamheten kommer att fördjupa samarbetet, via möten och danspedagogiska projekt, med länets särskolor för att öka elevernas upplevelse av delaktighet och eget skapande
- Dansfrämjandeverksamhetens community-dansprojekt kommer att erbjuda möjlighet till eget skapande och delaktighet i en konstnärlig process
- Dansfrämjandeverksamheten ska satsa på fortbildning av grundskolelärare i att förstå och prata om dans med elever

Dansprojektet "V/S Versus" med Helena Fransson, Tobias Wallin, Dragos Mihalcea, Katariina Edling. Dansföreställningen framfördes vid 6 oannonserade tillfällen på befintliga danstillställningar i länet under sommaren. Foto: Mini Gemoll.

FILMKULTURELL VERKSAMHET, SÄRSKILD INRIKTNING PÅ BARN OCH UNGA

Film i Sörmland

Gräns- och genreöverskridande verksamhet

- Under året undersöka möjligheten till samverkan mellan de fyra verksamhetsområdena teater, musik, dans och film, för att skapa kontinuitet i kommunbesök och på så sätt öka publiken i det regionala uppdraget

Samarbeten

- Fortsätta utveckla samarbetet med filmregionerna Uppland, Örebro, Östergötland och Stockholm kring växthus- och talangutveckling för unga filmskapare
- Tillsammans med länets kommuner fortsätta att utveckla visningsverksamhet, som är unik för varje plats
- I samarbete med länets kulturskolor erbjuda filmfortbildning för pedagoger, som ska verka kommunalt
- I samarbete med Vingåkers och Strängnäs kommun fortsätta utvecklingen av *Filmråd* kring skolbiofilmer
- Tillsammans med övriga verksamhetsområden teater, musik och dans fortsätta möta länets studieförbund, för samtal om arrangörer och arrangörsutveckling
- Fördjupa dialogen med kulturskolans chefer och kultursekreterare kring frågor om kulturs utveckling kommunalt och regionalt
- Utveckla samarbetet med skolor, kulturskolor och kultursamordnare för att skapa struktur runt bland annat Skapande Skola projekt

Mångfald

- Arbeta vidare med att erbjuda ett varierat utbud av film till skolbio, filmstudios och annan visning beträffande mångfald, genus och jämställdhet

Tillgänglighet

- Fortsätta erbjuda eget filmskapande till länets särskolor, förskolor och grundskolor
- Fortsätta samarbeten med länets studieförbund och i egen regi, med det framgångsrika projektet *Filmskapande för seniorer +65 år*
- Vidareutveckla webben som en verksamhetsarena för eget skapande

Nya arenor och målgrupper

- *ReView*, film & samtal på tema Hållbar Framtid utvecklas i samarbete med ReTuna, återbruksgalleria i Eskilstuna
- Utveckla *Eftertext* som är en föreläsningsserie för alla filmintresserade, där olika teamfunktioner inom filmproduktion presenteras av verksamma yrkesproffs
- Utveckla filmworkshoppar för unga som arbetar i filmteam

Samhälle och samtid

- Knyta samman film och aktuell forskning genom att arrangera fyra *Filmakademier* under året
- Fortsätta samordna *Noomaraton* som är en 24-timmars filmhappening, öppen för alla i hela landet

Inflytande och delaktighet

- Genomföra fyra temadagar för länets pedagoger för att öka kunskapen om rörlig bild
- Fokus är ett nytt filmpedagogiskt tänk där samtal med kommunala företrädare ska leda fram till filmfortbildning, eget skapande och visning i några kommuner per år

Sumaya Abdi och Anna Pettersson, finalister i filmtävlingen Noomaraton 2017. Foto: Oliver der Nederlanden.

HEMSLÖJDSFRÄMJANDE VERKSAMHET

2018 är ett speciellt år för Sörmlands museum och den hemslöjdsfrämjande verksamheten i länet eftersom vi under året flyttar till ett helt nybyggt museum. Mycket av det hemslöjdsfrämjande arbetet kommer att ha fokus på planering och uppbyggande av verksamhet i Sörmlands museums nya hus. Det gäller verksamheter som kunskapsförmedling med bas i de nya pedagogiska verkstäderna, insamling och dokumentation av immateriellt kulturarv genom traditionella hantverkskunskaper, uppbyggandet av Sörmlandsmuseums butik samt planering och byggande av slöjdställningar som till stor del behandlar slöjdekunskap och immateriellt kulturarv. Arbetet kommer dessutom att bestå i planering av verksamhet i länet samt visst genomförande av program och utåtriktad verksamhet under året.

Slöjden, samtiden och framtiden – att arbeta med angelägna frågor

- Fortsätta att arbeta med olika aspekter på hållbar utveckling utifrån hemslöjdområdet. Detta uppmärksammas bland annat genom utställningen *Hållbart hemma* på Nynäs slott. Utställningen kommer som planerat att fortsätta visas under året, med tillhörande programverksamhet, i en uppdaterad och delvis förnyad version
- Hållbar utveckling kommer att genomsyra mycket av den hemslöjdsfrämjande programverksamheten i det nya huset, bland annat genom *"makerspace"* för unga och vuxna där delandets ekonomi står i fokus. Dessutom kursverksamhet, samt hållbara slöjdprogram för barn och som en viktig del i de tematiska slöjdställningar som planeras och visas

Nya arenor – nya möten – nya arbetsformer

- I viss utsträckning fortsätta att söka upp olika grupper i den miljö de redan befinner sig genom att genomföra workshops och program i områden eller på platser med många nyanlända och utlandsfödda, i miljöer där unga befinner sig samt genom deltagande i någon av länets pridefestivaler
- Erbjudna slöjdträffar för barn och vuxna på asylboenden, HVB-hem och i bostadsområ-

den med många nyanlända/utlandsfödda som en fortsättning på projekt *Kulturarv och språk*

- Arbeta med att tillgängliggöra slöjden, bland annat med filmmidiet som grund, via Sörmlands museums hemsida och olika sociala medier
- Arbeta med tillgänglighet i programverksamhet, information och butik. Detta sker framförallt i de arbetsgrupper Sörmlands museum har skapat inför flytten till det nya huset och kommer under 2018 att omsättas i bemötande, i olika bokningssystem samt i programverksamhet både i det nya museet samt i resten av länet

Sörmlands museums nya hus i samarbete med övriga enheter på museet

- Arbete med uppbyggnaden av två pedagogiska slöjdverkstäder i Sörmlands museums nya hus, en textil- samt en träverkstad samt detaljplanera program som i och med öppnandet hösten 2018 kommer att genomföras
- Arbeta med värdskap, formgivning och uppbyggnad av Sörmlands museums butik som kommer att ligga i anslutning till museets reception. En bemötandeguide för hela museets personal testas under 2017 och kommer att implementeras under 2018
- Arbeta med slöjdprogram och pedagogik riktade speciellt till barn och unga. Exempelvis skolprogram, slöjdklubbar, helg- och lovprogram och familjeprogram
- Arbeta med projekten *Slöjdaren – slöjden och materialet* samt *Att synliggöra det osynliga* som bland annat kommer att resultera i utställningar och programverksamhet i det nya huset. Projekten sker i samverkan med enheten kulturmiljöer (se nedan)
- Arbeta med uppbyggnad av utställnings- och programverksamhet i museets olika projekt för nya huset. Fortsatt planering, formgivning och genomförande av sju slöjd- och hantverksutställningar som startar i och med invigningen 2018 och fortsätter till och med hösten 2020. Invigningsutställningen kommer att visa mästerlig slöjd från sörmländska slöjdare och hantverkare. Temat hållbar utveckling samt tryggheten av det

immateriella kulturarvet kommer att genom-
syra samtliga utställningar

Globala och interkulturella perspektiv – slöjd från och för hela världen

- Fortsätta arbetet att utveckla metoder att fånga upp och synliggöra kunskaper och erfarenheter kring hantverk, slöjd och kulturarv som människor med olika kulturell bakgrund bär med sig
- Söka internationella kontakter inom slöjd och hantverk. Framför allt gäller det inom projekten som arbetar med tryggandet av det immateriella kulturarvet samt inom programverksamhet och ev. utställningsverksamhet. Internationella kontakter och impulser breddar och berikar kulturlivet samt främjar erfarenhetsutbyten

Gräns- och genreöverskridande

- Arbeta med gräns- och genreöverskridande program med andra områden som inom Sörmlands museum exempelvis inom byggnadsvård, samlingar, tema samtid och historia och konst
- Fortsätta samverkan inom fyrlänssamarbetet med hemslöjdskonsulenterna i Uppsala, Västmanlands och Örebro län
- Samarbeta på nationell nivå inom ramen för arbetet med att synliggöra, dokumentera och förmedla immateriellt kulturarv inom slöjd och hantverk

Slöjd för och med barn och unga

- Genomföra en permanent och gränsöverskridande barn- och ungdomsverksamhet med slöjd i samverkan med Sörmlands museums arbetsgrupp för barn och unga. Programmen kommer i många fall att knytas till aktuella utställningar eller teman
- Genomföra barn- och ungdomsverksamhet inom slöjd på olika platser i länet
- Delta i planeringen av en *barnkonstfestivalen Kurioso 2018* som drivs av Sörmlands museums verksamhet för samtidskonst

Slöjd för och med äldre

- Delta i Sörmlands museums arbete med målgrupp äldre. Ett dokument för ett museum öppet för äldre utarbetas under 2017 som kommer att implementeras 2018. Speciella pedagogiska slöjdprogram för äldre och daglediga kommer att utformas

Näring

- Fortsätta samarbetet med hemslöjdskonsulenterna i Uppsala, Västmanlands och Öre-

bro län i syfte att skapa goda förutsättningar för de professionella kulturskaparna inom slöjd och hantverk i regionen. Detta sker bland annat genom nätverksbyggande och konferensverksamhet på något för målgruppen aktuellt tema

- Arbeta med produktutveckling för Sörmlands museums nya butik med Sörmlands museums föremålssamling som inspirationskälla för att stärka slöjdnäringen i länet och att öka tillgängligheten av slöjd och slöjdnära produkter
- Fortsätta arbetet med ett aktuellt register över slöjdare, hantverkare och konsthantverkare i länet och bjuda in till återkommande nätverksträffar och kompetenshöjande program för registrets deltagare

Använd kulturarv immateriellt och materiellt

- Identifiera, dokumentera och förmedla immateriellt kulturarv inom traditionellt slöjd- och hantverkskunnande genom projektet Att synliggöra det osynliga under förutsättningar att sökta projektbidrag beviljas. Projektet som till stor del utgår från UNESCOs konvention om tryggandet av det immateriella kulturarvet inom området traditionell hantverkskunskap innebär dokumentation, med bland annat 3D-teknik, av slöjdare och hantverkarens unika kunskap. Projektet innebär samarbeten med olika organisationer både regionalt och nationellt och i vissa fall även internationellt (se nedan under samarbeten)
- Delta i noden för traditionellt hantverkskunnande som leds av *Nämnden för hemslöjdsfrågor* och är en del i arbetet med att trygga det immateriella kulturarvet i Sverige i enlighet med UNUSECO-konvention
- Anordna slöjdkurser och slöjdakademier tillsammans med Hemslöjdsföreningen Sörmland. Slöjdakademierna är nätverk för fördjupning, för redan verksamma slöjdare på hobby och professionell nivå. Det finns en textilakademi och en täljakademi som båda har program på olika platser i länet vid två-tre tillfällen/termin. Från och med hösten 2018 kommer kurser och teman att kopplas närmare samman med de slöjduitställningar som visas i det nya museet samt med museets berättande samlingar
- Förvalta kunskapen om länets folkdräktstradition. Framförallt gäller det de unika dräkttraditionerna som finns i Vingåker och Österaåker
- Arbeta med utställningar och annan förmedlande verksamhet med det materiella

och immateriella kulturarvet i fokus bland annat utställningen *Mästerlig slöjd* (en del av projektet Slöjdaren slöjden och materialet) som blir en av museets invigningsutställningar i Sörmlands museums nya hus

Samarbeten och samarbetsparter

- Länets kommuner genom program för barn, unga, äldre samt i integrationsverksamhet
- Studieförbund och folkhögskolor genom ungdoms- och integrationsprojekt
- Föreningslivet till exempel hemslöjdsföreningen Sörmland, invandrarföreningar och intresseföreningar
- Andra kulturkonsulenter i länet
- Interregionala samarbeten med andra läns-hemslöjds-konsulenter
- Professionella slöjdare och konsthantverkare genom dokumentation och insamling, produktutvecklingsinsatser, engagerande i program och kursverksamhet
- I projektet *Att synliggöra det osynliga* kommer kontakt att tas med Norsk Håndverksinstitutt, som arbetar med Unescos konvention för trygghand av immateriellt kulturarv i Norge samt med The Heritage Craft association i Storbritannien som på olika sätt arbetar för trygghand av traditionell hantverkskunskap
- Högskolor, yrkeshögskolor och universitet genom seminarier, föreläsningar och program
- Nationella myndigheter och organisationer, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Hantverkslaboratoriet i Mariestad, och Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund samt genom noden för traditionell hantverkskunskap som arbetar med att trygga det immateriella kulturarvet

Slöjddemonstration i utställningen "Hållbart hemma" på Nynäs slott. Utställningen handlar om traditionell kunskap och nya möjligheter.

REGIONAL BIBLIOTEKS- VERKSAMHET

Länsbiblioteket Sörmland och taltidningsverksamhet

Samhälle, inflytande och delaktighet

- Publicera en digital skrift som stöttar folkbibliotekens arbete med att implementera FN:s konvention om barnets rättigheter samt sprida erfarenheter från det intraregionala utvecklingsarbete som skett i samverkan med folk- och regionbibliotek i fyra län
- Fördjupa samarbetet med folkbildningen och tillsammans med Länsbildningsförbundet Sörmland och folkbiblioteken skapa förutsättningar för ökad medie- och informationskunnighet, kritiskt tänkande och ökad digital delaktighet
- Skapa förutsättningar för ökad medie- och informationskunnighet, kritiskt tänkande och ökad digital delaktighet, dels inom ramen för satsningen på ett digitalt kompetenslyft tillsammans med Kungliga biblioteket och övriga regionala biblioteksverksamheter, och dels genom ett fördjupat samarbete med folkbildningen och med Länsbildningsförbundet

Arenor och samarbeten

- Främja folkbibliotekens samarbete med varandra och med grannregionerna Västmanland och Örebro genom aktiviteter på temat folkbibliotekens demokratiska uppdrag inom *Dela & Lär*
- Ta fram en struktur för löpande dialoger och erfarenhetsutbyten med och mellan folkbiblioteken och dess huvudorganisationer i Sörmland
- Erbjud kommunerna metodstöd i arbetet med uppföljning av antagna biblioteksplaner. Medverka i Kungliga bibliotekets kvalitetsdialog kring uppföljning av biblioteksplaner och nationell biblioteksstrategi
- Planera och genomföra aktiviteter utifrån den beslutade regionala strategin för mediasamverkan som möjliggör att alla som bor i Sörmland har tillgång till medier och andra biblioteksresurser, oavsett språk och format
- I samverkan med folkbiblioteken identifiera prioriterade utvecklingsområden och ta fram en plan för insatser som stärker folkbibliotekens och länsbibliotekets kompetens om biblioteksrummets betydelse som fysiskt

rum i samhället för social inkludering och demokrati

Mångfald och tillgänglighet

- Utveckla former för att utforska skaparaktiviteter som metod för mera inkluderande och språköverskridande biblioteksverksamhet samt i digitalt format publicera metoder och erfarenheter som bidrar till att stärka folkbiblioteket som flerspråkiga arena. *Genomförs som projektuppdrag av extern kompetens*
- Följa upp och utvärdera satsningar gjorda utifrån rapporten om mångspråkig biblioteksverksamhet i Sörmland. Utvärderingen ger ett fördjupat kunskapsunderlag
- Stärka folkbibliotekens kunskaper om bibliotekets betydelse och ansvar för de nationella minoriteternas språk och kultur. Särskilt lyfta perspektivet när det gäller aktiviteter med fokus på verksamhet för barn och äldre
- Stärka läsombudsverksamheten genom att anta mål för att tillgodose rätt till litteratur och information för personer med funktionsnedsättning samt bidra till att läombudsutbildning genomförs systematiskt i länet
- Marknadsföra Lättläst Sörmland, den regionala lättlästa informationstaltidningen på svenska för personer med annan än svensk språkbakgrund
- Sprida information om vår inläsningstjänst och vad den kan hjälpa Sörmlands kommuner och företag med

Länsbiblioteket Sörmland, Litteratur- och läsfrämjande

Litteraturfrämjande

- I samverkan med biblioteken och andra strategiska samarbetspartners genomföra projektet *Sörmland berättar* som kombinerar litteraturen som konstform med lusten att skriva. Ta till vara på kunskap från kartläggningen av sörmländska ordkonstnärer och andra aktörer inom det litterära fältet och genom strategiska insatser synliggöra kulturutövarna och främja litteraturen
- Stärka bibliotekens skrivfrämjande verksamhet för och med barn och unga för att främ-

ja litteraturen som konstform och ordkonst. Ordkonst är det som uppstår när fler personer är kreativa tillsammans med orden som verktyg. Fortsatt utbyte kring ordkonst med Finland och eventuellt fler nordiska länder

- Påbörja arbetet med en plan för kompetensutveckling inom litteraturfrämjande biblioteksverksamhet, i dialog med biblioteken och andra aktörer

Läsfrämjande

- Inventera vad som görs på biblioteken inom området läsfrämjande och språkutveckling för barn upp till sex års ålder. Inventeringen ger ett kunskapsunderlag för det fortsatta arbetet och synliggör var insatser behövs
- Bidra till ökad samverkan mellan bibliotek och andra professioner nära de yngsta barnen, så som barnhälsovård, logopedi och förskola för att bidra till ökad hälsa och barnets rätt till sina språk
- I samverkan med folkbiblioteken och andra regionala aktörer utveckla arbetet och samarbetet för att bidra till läsning och kultur för och med äldre
- Uppnå en ökad samverkan mellan bibliotek och andra professioner nära de yngsta barnen, såsom barnhälsovård, logopedi och förskola, för att bidra till ökad hälsa och barnets rätt till sina språk. *Under förutsättning att medel erhålls, genomföra projektet Språkhälsa Sörmland i samverkan med Folkhälsovården och ovan nämnda strategiska samarbetsparter*

UNGA KULTURYTTTRINGAR

Graffiti som konstform

Arbetet med att stärka graffiti som konstform i samverkan med länets kommuner och i samarbete med folkbildningen, föreningslivet och andra aktörer fortsätter och utvecklas med sikte på att konstformen från och med 2019 kommer ingå i Sörmlands museums samtidskonstverksamhet som en del av området gatukonst.

- Graffititurné Sörmland 2018 genomförs i samverkan med länets kommuner och i samarbete Länsbildningsförbundet Sörmland, Studieförbundet Sörmland, Graffiti-kommissionen m fl. I samband med turnén undersöks även intresset, och förutsättningar, för större graffitiåtgärder av muraltyp i länet på t ex på brandväggar

Flertalet kommuner har i samband med graffititurnén använt sig av mobila och tillfälligt uppbyggda väggar. För att fler professionella graffiti-konstnärer ska kunna utveckla sitt konstnärskap, och fler ska kunna ta del av konstformen genom t ex folkbildningens kursverksamhet, behövs fler platser för utövande.

- I dialog med länets kommuner undersöka intresset för, och förutsättningar för, permanenta "öppna väggar" i länet

Prova-på-vägg i Nyköpings hamn under Graffititurné Sörmland 2017. Foto: Linnea Rundgren.

I studiecirkeln "Språk, makt och skapande" utforskar vi makerspace som ett sätt att skapa mer inkluderande och språköverskridande biblioteksverksamhet. Foto: Marika Alneng.

TVÄRSEKTORIELLA PERSPEKTIV

Många perspektiv finns sedan tidigare med i de regionala kulturverksamheterna. Dit tillhör kultur och hälsa, kulturens betydelse i skolan, kultur i besöksnäringen, kultur i samhällsplanering med flera. Dessa områden är en del i det fortsatta arbetet, och kommer att vidareutvecklas framöver, inte minst i en kommande regions arbetsuppgifter och uppdrag. För kommande år lyfts några perspektiv specifikt.

Sörmland har under 2017 ansökt om att bli region. Under året kommer arbete att behöva genomföras för att belysa kulturens del i regionbildningen, nya och utökade uppdrag, nya samarbetspartners, delaktighet och betydelse för den regionala utvecklingen och riktningen för hur samhällets ska utformas. Samtliga verksamheter bedöms behöva delta, i varierande omfattning och med olika utgångspunkter. Att vara en del av det gemensamma regionala utvecklingsarbetet är angeläget ur både ett demokratiskt och ett socialt perspektiv. Kultur är en angelägen del av samhället och människors liv, och därför behöver kulturen ta plats – också i en regional kontext.

Det årliga *Kulturtinget*, där politiker, tjänstepersoner, kulturskapare och kulturaktörer möts ifrån länen runt Mälaren gör en paus till förmån för ett aktivt deltagande i det kulturpolitiska konventet *Folk & Kultur* i Eskilstuna i februari. Ett ställningstagande till *Kulturtingets* fortsatta utformning, innehåll och inriktning genomförs efter konventet, i samråd mellan de olika medarrangerande länen och regionerna.

Frågorna kring kulturskapares villkor, deltagande och inflytande i Sörmlands kulturliv har funnits på den kulturpolitiska agendan ett tag. Länet har genom sin närhet till Stockholm och andra delar av Mälardalsregionen en närhet till många professionella kulturskapare inom konsten. I Sörmland är Scenkonst Sörmland i och med Sörmlandsmodellen en stor uppdragsgivare för fria konstnärer och grupper. Det finns också en etablerad kompetensutveckling som bedrivs för professionella inom teater och musik, genom Scenkonst Sörmlands försorg. Ett fokus på andra konstområden skulle också behöva belysas, både för kompetensutveckling, ett lärande och för att möjliggöra ett aktivt konstnärsskap. I

samarbeten med Regions Östergötland och kommuner och institutioner i Sörmland och Östergötland genomförs under 2017-2019 ett större projekt för att öka möjligheten för nyanlända kulturarbetare att förstå och etablera sig med sin kulturella yrkeskunskap i landet. Det handlar om praktikplatser, handledning, mentorskap, nätverk och deltagande i sammanhang, som parallellt med bland annat språkstudier ökar möjligheten att den kulturella mångfalden bättre tas tillvara i våra län. Katrineholms kommun fungerar som projektägare och samordnar arbetet.

2016/17 antogs en plan för folkbildningens kultur i länet. Den följer till vissa delar den regionala planen, men lyfter också mål och inriktningar för det specifika kulturarbetet inom folkbildningen. I planen väcks också frågeställningar om kopplingarna till regional verksamhet, kommunal verksamhet och andra civilsamhällsnära kulturverksamheter. Ur ett strategiskt perspektiv behöver frågan om gränssnitt till den regionala kulturplanen bearbetas, och frågan om folkbildningens plan ska kompletteras, ingå i, eller vara en bilaga till den regionala kulturplanen behöver tas upp i samband med att en ny kulturplan tas fram.

SAMVERKAN OCH SAMRÅD AVSEENDE KULTURPLANEN I LÄNET

Under 2017 beslutades om en förändrad struktur för samverkan och samråd i Sörmland, Samkultur Sörmland. Samtliga kommuner och landstinget har politiskt valda företrädare som fungerar som styrgrupp för Samkultur Sörmland, med en beredningsgrupp med kommunernas kulturchefer och landstingets kulturchef samt verksamhetschefer. Dessa grupper träffas både gemensamt och var för sig efter behov. Därtill skapas en konst- och kulturformsövergripande referensgrupp med ett 20-tal deltagare, till skillnad från tidigare konstformsspecifika referensgrupper. Dessutom införs under året kommundialoger, tematiskt utformade efter behov, frågeställningar och verksamhetsnära satsningar i länet, med en inriktning på verkstad, dialog och delaktighet.

Under hösten 2017 formas och startas arbetet med en ny samverkansstruktur upp, och under 2018 förväntas den nya strukturen implementeras. Arbetet med att ta fram en ny kulturplan Sörmland för perioden 2019-2022 kommer också att påbörjas under hösten 2017 för att under 2018 tas fram, behandlas och beslutas. Förarbetet inför nästa kulturplan, direktiv från Statens Kulturråd, ett PM från Kulturdepartementet angående en utvecklad kultursamverkansmodell samt budgetpropositionen för 2018 pekar mot att vissa omarbetningar till såväl innehåll som upplägg kommer att behöva göras. Därtill har arbetet i länet lyft fler frågor att arbeta med, önskemål om ett bredare perspektiv och en djupare ansats inom några områden. Andra form- och formatmässiga förändringar har också lyfts fram att arbeta. Några frågor med anledning av regionbildningen i Sörmland förväntas också komma att påverka innehåll och uppdragets utformning. I den nya samverkansstrukturen ska också frågor om nationella och regionala kulturpolitiska mål, kulturell infrastruktur i länet, och samverkan mellan kommuner, region och civilsamhälle lyftas, för att möjliggöra en tydligare kulturplan i länet.

